

Kulturdepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse fra Nasjonalbiblioteket – Gjennomføring av EUs direktiv 2011/77/EU om endringer i vernetiden for opphavsrett og visse nærstående rettigheter

Nasjonalbiblioteket viser til høringsnotat fra Kulturdepartementet av 3.10.2013 angående EU-direktiv 2011/77/EU.

Avtaler om tilgjengeliggjøring av lydopptak på Internett

Nasjonalbiblioteket ønsker å kommentere på forslaget mulige konsekvenser for inngåelse av avtaler om tilgjengeliggjøring av lydopptak utenfor virkeområdet til åndsverkloven § 45b. Det siktes her til publisering på en slik måte at publikum selv kan velge tid og sted for tilgang til opptakene, jf. § 45b første ledd annen setning. Der utøvende kunstners rettigheter inngår i avtale om tilgjengeliggjøring av lydopptak på Internett, og avtalen er inngått med organisasjoner som representerer tilvirkerne, antar Nasjonalbiblioteket at slike avtaler i fremtiden kan bli ugyldige på bakgrunn av foreslåtte § 42a. Der tilvirkerne ikke gjør lydopptakene tilgjengelig ved salg antar Nasjonalbiblioteket at de utøvende kunstnere kan heve avtalen med tilvirker, som igjen mister sin rett til å gi tillatelse til tilgjengeliggjøring. Dette kan i vår sammenheng gjelde avtaler om alt fra lydbøker til musikkutgivelser, og vil kunne gjøre det vanskeligere for Nasjonalbiblioteket å kunne inngå avtaler med rettighetshaverne om tilgjengeliggjøring.

Nasjonalbiblioteket anser dette som en relevant problemstilling for oss ettersom en del lydopptak det er aktuelt å publisere på nb.no kanskje ikke vil være i salg, her også sett opp mot den tidshorisont som følger av § 42a. På denne bakgrunn antar Nasjonalbiblioteket at eventuelle kollektive avtaler om ovennevnte bruk i fremtiden vil kunne kreve en større grad av oppfølging og fortløpende kontroll enn det som er tilfelle i dag. Nevnte problemstilling er dessuten aktuell både der det skjer publisering av lydopptak av verk som har falt i det fri, og der verkene stadig er vernet. Selv der det inngås avtaler om publisering av verket, vil heving av avtale i henhold til § 42a nødvendigvis sette en stopper for at opptaket gjøres tilgjengelig.

Nasjonalbiblioteket oppfatter det følgelig slik at § 42a kan gjøre det mer komplisert å inngå langvarige avtaler med tilvirker om tilgjengeliggjøring i ikke-kommersiell sammenheng, samt at det på tilsvarende vis blir vanskeligere å frikjøpe materiale for slik publisering. Nasjonalbiblioteket antar i den forbindelse at vilkåret om at opptakene skal være tilgjengelig «for allmennheten i handelen», jf. høringsnotatet side 14, ikke oppfylles ved Nasjonalbibliotekets eventuelle vederlag for bruken.

Nasjonalbiblioteket ønsker også å nevne situasjonen der den enkelte utøvende kunstner frasier seg sine rettigheter for eksempel ved bruk av Creative Commons-verktøyet CC0, eller ved bruk Creative Commons-lisenser generelt, eller tilsvarende regimer. Vi viser i den forbindelse til at en Creative Commons-lisens teknisk sett kan forstås som en avtale mellom rettighetshaver og bruker, og at bruker kan tenkes å være produsent. Nasjonalbiblioteket stiller spørsmål om denne situasjonen omfattes av § 42a.

Nasjonalbiblioteket vil avslutningsvis trekke frem den problemstilling at én og samme person i noen tilfeller oppnår rettigheter både etter åndsverkloven §§ 42 og 45 for deretter å overdra begge disse rettighetene til for eksempel et produksjonsselskap. Med bakgrunn i åndsverklovens system antar Nasjonalbiblioteket at de foreslåtte §§ 42a og 42b også vil gjelde i denne sammenheng, og at § 42a tredje ledd i et slikt tilfelle kun gjelder de rettigheter som oppstår hos tilvirker. Nasjonalbiblioteket ønsker en tilbakemelding på om denne forståelsen er korrekt, ettersom det kan ha betydning for Nasjonalbibliotekets inngåelse av avtaler på området.

Med vennlig hilsen

(sign)
Vigdís Moe Skarstein
Nasjonalbibliotekar

Espen Søyland Bakfjord
juridisk rådgiver